

Zakupy sprzętu medycznego, koszty zakupu i eksploatacji

Przyczajony tygrys, ukryty smok

Tomasz Sadrzak

Przy zakupach sprzętu medycznego, szczególnie najnowszej generacji, łatwo pogubić się w niuansach technicznych i szczegółach ofertowych. Jak tego uniknąć?

foto: Mike Agliolo/Corbis

Potrzeby inwestycyjne szpitalnych placówek publicznych i niepublicznych z powodu dostosowania się do standardów unijnych i poprawienia oferty usług w znacznej części dotyczą modernizacji wyposażenia, w tym sprzętu medycznego. Coraz częściej prywatne, a nawet publiczne kliniki i przychodnie konkurują ze sobą również jakością wyposażenia i zakresem usług. Możliwość korzystania z funduszy unijnych wspiera-

nych dotacjami budżetowymi daje szansę na realizację tych zadań.

Kompatybilność i eksploatacja

Dynamiczny rozwój technologii powoduje, że właściwy wybór sprzętu medycznego nie jest sprawą prostą. Każdy zakup wymaga porównania, czy cena sprzętu odpowiada jego wartości określonej wieloma

cechami. Przy zakupach urządzeń złożonych, które mogą być później uzupełnione o elementy dodawane w trakcie użytkowania, należy porównać ceny na podstawie kompleksowej wiedzy o urządzeniu, jego wszystkich elementach oraz kosztach późniejszych zakupów i eksploatacji.

Jak widać, to co na pierwszy rzut oka dla wielu zarządzających zakładem opieki zdrowotnej może wydawać się proste – „mamy pieniądze, więc wymieniamy sprzęt na nowy”, po głębszej analizie może stać się problemem, którego rozwiązanie wymaga eksperta.

Najważniejsze jest oczywiście zdefiniowanie potrzeb, czyli określenie przedmiotu zamówienia. W wypadku instytucji publicznych dodatkowym utrudnieniem są procedury wynikające z prawa zamówień publicznych, które nie zawsze ułatwiają zakup wybranego sprzętu.

Jeśli to taki niełatwy problem, spróbujmy rozwiązać go po kolei. Na co należy zwrócić uwagę przy zakupie sprzętu medycznego?

Potrzeby – do czego ma służyć zamawiany sprzęt

W związku z odpowiedzią na to pytanie konieczne jest zdefiniowanie potrzeb nie tylko w odniesieniu do wybranego urządzenia. Zwykle każde urządzenie w szpitalu (zakładzie wielospecjalistycznym lub nawet mniejszej jednostce opieki zdrowotnej) znajduje się w otoczeniu, które stanowi wyposażenie diagnostyki, sal operacyjnych, oddziałów intensywnej opieki, SOR-u itp. Biorąc pod uwagę, że szpital powinien działać optymalnie, dobrze wykorzystując swój potencjał, w tym sprzęt medyczny, należy przeprowadzić analizę posiadanego sprzętu, nie ograniczając się do jednego urządzenia, nawet jeśli dysponuje się pieniędzmi umożliwiającymi zakup tylko jednego urządzenia. W wypadku sprzętu mobilnego należy pamiętać o możliwości używania go w różnych miejscach, a w wypadku aparatury stacjonarnej – o współpracy urządzeń lub ich serwisie. Dlatego zajęcie się jednostkowo sprzętem medycznym powinno być poprzedzone analizą całego wyposażenia.

Program medyczny

Analiza wyposażenia powinna być odniesiona do realizowanego programu medycznego oraz do planowanych zmian, które mogą również wynikać z dostępu do nowocześniejszej technologii w związku z zakupem aparatury. Traktując zagadnienie kompleksowo, wymianę sprzętu medycznego należy uznać za istotną część modernizacji zakładu opieki zdrowotnej.

Chcąc odpowiedzieć na postawione wyżej pytanie, trzeba zacząć od podstaw:

- 1) znać program medyczny realizowany w zakładzie i jego poszczególnych oddziałach,

„ Nietrudno jest zagubić się w niuansach rozwiązań w aparaturze sprzętu medycznego i dać się zwieść tendencyjnym informacjom dostawców ”

- 2) znać realnie planowane zmiany w programie medycznym i ich wpływ na wyposażenie,
- 3) znać sprzęt medyczny jednostki,
- 4) znać dostępny na rynku sprzęt medyczny oraz jego wartość i cechy.

Na tej podstawie należy przygotować program modernizacji sprzętu w całym obiekcie, biorąc pod uwagę przy określeniu poszczególnych pozycji kryterium potrzeb użytkowych oraz kosztu i dostępnych funduszy. Menedżer zarządzający obiektem medycznym, posiadając program modernizacji sprzętu zgodny z programem modernizacji obiektu, może skutecznie podejmować decyzję o jednostkowym lub grupowym zakupie, odpowiednio do potrzeb i posiadanych pieniędzy. Planowanie zakupów, których zakres i wartość przekracza posiadane fundusze, pozwoli na ich etapowanie oraz pozyskanie dostępnego wsparcia finansowego.

Cechy sprzętu – jak zdefiniować potrzebny sprzęt

W celu poprawnego zdefiniowania urządzeń należy poznać ich cechy, opisywane parametrami technicznymi. Liczba parametrów, którymi można opisać sprzęt, rośnie odpowiednio do ich złożoności – od najprostszych urządzeń po technologicznie zaawansowane aparaty, wyposażone dodatkowo w elementy elektroniczne i informatyczne. Stosując szczególnie ważną w wypadku zamówień publicznych zasadę nieograniczonej konkurencji, według której nie wolno kierować się subiektywnymi upodobaniami do konkretnych urządzeń lub dostawców, należy opisać każde urządzenie, w tym również najprostszyszy sprzęt, posługując się jego cechami. Im bardziej opis określony jest enumeratywnie, tym łatwiej spełnić wymóg konkurencyjności. Czyli cechy użytkowe powinny być maksymalnie określone parametrami technicznymi przedstawionymi w liczbach. Tu, niestety, nie wystarczy przeglądanie katalogów, niezbędne jest poznanie szczegółowych danych technicznych.

Abstrahując od wymogów ustawowych przy zamówieniach publicznych, dobrym rozwiązaniem w celu podjęcia prawidłowej decyzji przy zakupie jest ściśle określenie cech użytkowych, zestawionych tabelarycznie w formie umożliwiającej porównanie oferowanego

„ Ocena wartości musi obejmować nie tylko to, co najbardziej oczywiste w trakcie zakupu, czyli cenę, ale również koszty eksploatacji, które należy poznać bardzo dokładnie ”

na rynku sprzętu i stawianych wymagań oraz obserwowanie wpływu parametrów sprzętu na cenę. Należy też oczywiście zwracać uwagę na wymagania odpowiednie do potrzeb zamawiającego, a nie cechy podkreślane przez dostawcę, które gwarantują mu dobrą sprzedaż i dochody w trakcie eksploatacji. Nie trudno jest zagubić się w niuansach rozwiązań w aparaturze sprzętu medycznego i dać się zwieść tendencyjnym informacjom dostawców. Dlatego często warto skorzystać z usług specjalisty, który jest w stanie obiektywnie ocenić cechy urządzeń i ich adekwatność do potrzeb zamawiającego.

Ocena wartości musi obejmować nie tylko to, co najbardziej oczywiste w trakcie zakupu – cenę, ale również koszty eksploatacji, które należy poznać bardzo dokładnie. Często tańsze i oferowane jako „lepsze” urządzenie może mieć ukryte dla zamawiającego koszty, które będzie musiał ponieść w trakcie użytkowania w postaci serwisu i części zamiennych. Analizując serwis, należy odnieść się do posiadanego sprzętu i planu jego modernizacji, aby zachować maksymalnie jednolity serwis, pozwalający na łatwość dostępu do specjalistów, części zamiennych i ostatecznie zmniejszenie jego kosztów.

Warunki techniczne

Kolejnym zagadnieniem są **warunki techniczne**, jakie należy wziąć pod uwagę przy wymianie i zakupie

„ Planowanie zakupów, których zakres i wartość są większe niż posiadane fundusze, pozwoli na ich etapowanie i pozyskanie dostępnego wsparcia finansowego ”

sprzętu. Poza cechami użytkowymi urządzenia mają swoje gabaryty, wagę, pobierają energię elektryczną itd. Są to cechy wpływające na lokalizację w obiekcie, szczególnie w wypadku dużych urządzeń, jak tomograf komputerowy lub aparat RTG. Ustawienie nowego urządzenia, nawet w miejsce starszego, często wymaga wzmocnienia konstrukcji z powodu różnicy wagi lub sposobu obciążenia, a także doprowadzenia nowych elektrycznych linii zasilających czy wymiany rozdzielni. Zagadnienia bilansu mediów przy modernizacji obiektów medycznych są często lekceważone przez zamawiających, co prowadzi do nieprzewidzianych kosztów przy uruchamianiu urządzenia. Szczególnie należy zwrócić uwagę na źródło energii elektrycznej i sposób zaopatrzenia urządzeń odpowiednio do ich wymagań, zachowując przy tym zasadę rezerwowanego i gwarantowanego zasilania. Nie należy też zapominać o odpowiedniej wentylacji i klimatyzacji pomieszczeń, zaopatrzeniu ich w punkty sanitarne, doprowadzeniu wody i kanalizacji do urządzeń, jeśli tego wymagają. Ostatecznie, biorąc pod uwagę wymagania techniczne dotyczące pomieszczeń, pojawia się konieczność opracowania dokumentacji technicznej budowlanej w postaci projektu budowlanego. Na jego podstawie należy uzyskać pozwolenie na budowę, a po wykonaniu prac budowlanych i montażu urządzeń uzyskać pozwolenie na użytkowanie pomieszczeń, których stan musi spełniać wymagania sanepidu oraz warunki BHP i ochrony przeciwpożarowej. Często praca zespołu medycznego wokół zainstalowanego urządzenia i lokalizacja w otaczającej przestrzeni budowlanej wymagają analizy technologiczno-architektonicznej w postaci opracowania projektowego technologii. Dodatkowo należy pamiętać o opracowaniach specjalistycznych, np. niezbędnych w niektórych wypadkach ekspertyzach budowlanych lub pożarowych (gdy obiekt nie spełnia wymagań przepisów ogólnych), a w wypadku urządzeń emitujących promieniowanie – projekcie osłon radiologicznych.

Podsumowując, można stwierdzić, że zajmowanie się zakupem sprzętu medycznego wymaga wiedzy specjalistów wielu dziedzin i nie jest tak proste jak np. zakup samochodu. Warto dokonać kompleksowej oceny sprzętu, która jest pomocna przy modernizacji istniejącego obiektu i wyposażaniu nowo budowanego. Ważne jest też umiejętne i szczegółowe dokonanie poprawnej analizy cech sprzętu odpowiednio do potrzeb użytkowników. Ostatecznie należy zadbać o właściwe zlokalizowanie sprzętu i spełnienie wszelkich technicznych warunków jego prawidłowego i bezpiecznego użytkowania.

Autor jest właścicielem i dyrektorem generalnym firmy SK-PROJEKT Sp. z o.o., zajmującej się kompleksową obsługą inwestycji w obiektach medycznych